

Asia: VN/16835/2024

Lausuntopyyntö etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Lausunnonantajan lausunto

Miten katsotte etukäteismaksun vaikuttavan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi?

Suomen Ulkomaanoperaatioiden Veteraaniliitto ry (SUVL; ent. Suomen Rauhanturvaajaliitto ry) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Esiselvityksestä etukäteismaksusta tuomioistuimissa (Selvityshenkilöiden raportti).

SUVL on noin 6 000:n rauhanturvaamis- ja kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kriisinhallintaveteraanien perustamien yhdistysten muodostama itsenäinen maanpuolustus-, veteraani- ja etujärjestö. Kaikkiaan suomalaisia on vuodesta 1956 lähtien osallistunut aseellisiin rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä ja reserviläisistä sekä erikseen nimetyistä asepalvelusta suorittamattomista henkilöistä yli 55 000 lähtijää. SUVL on myös siviilikriisinhallintatehtävissä palvelleiden etujärjestö. Viime syksynä hyväksytyin sääntömuutoksen jälkeen SUVL:n jäsenyhdistykseen voi kuulua Suomen valtion lähettämänä sotilaallisissa rauhanturva-, kriisinhallinta- ja muissa ulkomaanoperaatioissa sekä siviilikriisinhallinta- tai pelastusoperaatioissa palvelleita ja palvelevia henkilöitä.

SUVL antaa jäsenyhdistystensä henkilöjäsenille yleistä oikeudellista neuvontaa kriisinhallintapalvelukseen ja muihin sääntöjen tarkoittamiin kansainvälisiin tehtäviin liittyvissä kysymyksissä.

Lausuntonamme esitämme seuraavaa. Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) säädetään, että lain nojalla tehtyihin päätöksiin voi hakea muutosta siten, kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kriisinhallintaorganisaatiossa tai Porin prikaatissa tehdystä päätöksestä valitetaan kuitenkin Helsingin hallinto-oikeuteen. Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa (1522/2016) tarkoitetuissa päätöksissä asianosainen, joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen, saa hakea muutosta vakuutus oikeudelta ja edelleen korkeimmalta oikeudelta.

Oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa on turvattu Suomen perustuslaissa ja Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 35/2010 vp) todennut, että etukäteismaksusta silloin, kun se rajoittaa oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi, voidaan säätää vain lailla. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on

todennut, että oikeus saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi ei ole ehdoton oikeus, vaan sitä voidaan rajoittaa.

Esiselvityksessä on todettu, että jos vireillepanija olisi taloudellisella perusteella oikeutettu julkiseen oikeusapuun, maksua ei perittäisi. Oikeuskansleri on lausunnossaan todennut etukäteismaksun käyttöönoton edellyttävän, ettei oikeusapupäätöksen saaminen muuttuisi todelliseksi edellytykseksi maksusta vapauttamiselle.

Tuomioistuinmaksulaissa on säädetty maksuttomiksi muiden ohella yksityishenkilön vakuutusoikeudessa vireille panemat valitusasiat, jotka koskevat oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää. Maksua ei peritä myöskään, jos asian vireillepanijalle on myönnetty oikeusapulain mukaista oikeusapua valtion varoista.

SUVL toteaa, että ehdotettu etukäteismaksu ei merkittävästi vaikuta jäsenistöömme kuuluvan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta mainittujen tuomioistuinten ratkaistavaksi.

Onko teillä muuta lausuttavaa?

-

Ala-Sankila Jorma
Suomen Ulkomaanoperaatioiden Veteraaniliitto ry.